

La rambla i el baladre

Alexandre Laborde, al seu *Viatge pintoresc i històric per Espanya*, ho relata amb un cert estremiment: "Aquest pont de la Viuda és d'unes quantes arcades i pedra tallada. Fou construït a expenses d'una mare, viuda de poc temps. Havia sortit per anar a cercar algun consol prop dels seus pares, acompanyada per l'únic fill que li quedava. Una crescuda d'aigua que sobrevingué inesperadament mentre passava el riu a gual, separà la mare del fill i s'emportà aquesta darrera penyora de la seva unió. Quan el temps hagué disminuït una mica la impressió d'aquest horrible accident, va prometre que a partir d'aleshores qualsevol mare estaria a l'abric d'una malaurança semblant i va fer construir aquest pont."

Cada vegada que passe per la rambla de la Viuda recorde aquest sinistre episodi. Ningú no diria que un barranc ressec, d'aquelles característiques, poguera sorprendre ningú. No estem avesats a l'aigua, i quan cau amb força ens sorprèn, ens deixa perplexos i sense saber què fer. Però un observador atent, un geògraf o un geòleg, sabria explicar-nos com aquell barranc és viu, com d'alguna manera cadascuna de les girades o de les revoltes són conseqüència d'una avinguda. "Fer i desfer, feina de matalafer" recorde que em deia un botànic a la rambla de Sellumbres, al nord de Castelló, parlant-me de la càtica hidrodinàmica del barranc. I m'explicava, assenyalant-me els baladres, que creixien esponerosos, curulls de flors: "Fixa't com s'aferren a terra, com estan preparats per a rebre l'aiguat, com saben que aquest estat tan tranquil és transitori, i que tard o d'hora el barranc es despertarà, amb una força inconcebible. De les seues possibilitats de suportar la crescuda penja la seua supervivència. Són plantes fetes per al barrancs."

A partir d'aquell dia veig les rambles i els baladres d'una altra

Martí Domínguez

JOSE LUIS INIESTA

manera. Hi ha una lluita constant entre tots dos: la rambla malda per desfer-se de tots aquells hostes paràsits que creixen a la seua conca, i els baladres, per resistir l'embat furios de les aigües. És una coreografia sorprenent, salvatge, resultat de milers d'anys d'interacció entre els uns i els altres. Francesca S. Segura, a l'estudi titulat *Les rambles valencianes*, explica que segons d'on bufa el vent podem esperar un aiguat més o menys abundós: "S'ha pogut determinar que amb vents dominants de del SE o S es registren les màximes en la conca de la rambla de la Viuda. Pel contrari, quan els vents dominants són del NE o N, les conques septentrionals de la rambla Cervera - riu Cérvol reben les màximes pluges. Aquest fet està determinat per l'orientació de les conques." Segons la direcció del vent hi haurà més possibilitats de gota freda, i és quasi segur que el dia del drama de la viuda el vent era de sud o del sud-est. Quan tots els factors s'hi escauen, cosa que passa de tard en tard, però amb una certa regularitat, la força de devastació de les aigües és inconcebible.

Per això vull dedicar aquest article a la mare de Càlig, que fa uns dies que va perdre el seu nadó de set mesos en un aiguat, tan imprevisit com esborronador, que la va sorprendre en un el barranc de les Tosses de Pàndols, prop de Peníscola. Entre la mare del pont de la Viuda i la mare de Càlig hi ha un fil conductor, d'horror i desesperació al davant d'una natura indomtable, a la qual no ens acabem d'avenir. Ens resulta del tot impensable que una cosa així pugui arribar a ocórrer. Però en el curs geomorfològic del barranc, i en la configuració de les poblacions de baladres, hi ha cicatrius que també ens revelarien històries dramàtiques, de les que esquincen els cors.

Per a Loli Peralta, la mare de Càlig